

Saygideger Konuklar, Degerli Hocalarimiz, Sevgili Arkadaslarim,

Bugün Sinan Dönemi'nin Yapi Teknikleri üzerinde konuşmak üzere toplandık. Programdan kolayca anlasilacagi gibi **çok degerli** bilim adamlarimiz çalismalarini-fikirlerini sunacaklar.

1968 yilinda ben Yapi Merkezi içinde bir çalisma baslattim. Sinan'in mühendisligini anlamaliyiz ve arastirmaliyiz diye. Biliyorsunuz, bu gayretin sonunda Süleymaniye'nin deprem davranisi ile ilgili makalemiz ortaya çikti.

O günlerde 28-30 yasinda idik. Bugün 60. Geçen otuz yil içinde arkamizdan gelen gençler oldu. Mimar Sinan'i anlamak için, zeminlere ait arastirmalar yapildi. O dönemin malzemeleri incelendi. Bugünkü modern analiz yöntemleri ile Amerika'nin büyük üniversitelerinde görev yapan arastirmanlarimiz devreye girdiler, yapisal davranisi incelediler. Bugün bizim çalisma yaptigimiz günlere göre daha kalabaligiz, bilgi de ürettik.

Bu yil Osmanli Imparatorlugu'nun kurulusunun 700cü yilini kutluyoruz.

Osmanli Devleti siyaseten büyük bir devlettir. Yaklasik 7 asir dünya tarihini etkilemistir. Yine yaklasik olarak 3 asir dünyada süper güçlerden birisi olmustur.

Büyük Roma Impratorlugu'nun – Bizans Imparatorluklarinin- Islam kökenli devamidir.

Biz Türkiye Cumhuriyeti olarak, 5000 yillik bir kültür yolculugunun sentezini temsil ediyoruz.

Yapi Merkezi olarak 700 için ne yapabiliriz diye düsündüğümüzde bir Mimar Sinan dönemi sempozyumunun iyi fikir olacagini düsündük.

O dönemleri iyi anlamaliyiz. Yalniz son 30 yillik meslek hayatimin bana öğrettikleri ile konuşmak istiyorum.

- * Geçmisteki büyük ustalari bugünün anlayisi ile anlamamiz mümkün degildir. Kendimizi bugünkü teknolojiden soyutlamaliyiz. O günkü malzemelere, kültürel yapıya, teknolojilere, düşünce yapısına bürünmeli ve öyle konsantre olmalıyız. Onlar neler düsündüler? Neden bu eserleri yaptılar ve hangi düşünce yapisi o eseleri bugüne tasidi?
- * Bu inceleme **Vakti Kaybi** diye görülmemelidir.
- * Asirlara dayanarak gelen bu eserler bize heyecan veriyorsa, hala kullanilabiliyorsa, estetik anlayisi bizi etkiliyorsa bunun nedenler paketi olmalı. Hiç süphesiz bunlarin nedeni, ustalar dogru düşünceler içinde idiler. Bunu basardilar. Biz de bu dogrulari kesfetmeliyiz.

- * Bu gayret o büyük ustalara duyulan saygının gereği olduğu kadar **gelecek kusaklardan** bizim yaptıklarımıza beklenen ilgi için bir çağırma davettir.
- * Ayrıca, bu eserleri yeni fonksiyonlar verirken, tekrar tamir ederken veya yeniden yapılması gerektiğinde bu çalışmalar bize gerekecektir.

Özet bir yapı mühendisliği

- * İnşaat mühendisliği mimarlığın içinde idi. Ortaçağ da böyle idi. Rönesans'ta da böyle idi. Osmanlıların en parlak devrinde Mimar yapının herseyi idi. Yapı Kompleks olunca Mimar ustaları, dekoratörleri, süslemecileri ile el ele çalıştı.
- * Galile 1640 larda meşhur konsol kırış teoremini getirdi. Kesitin genişliği ile lineer doğru – yüksekliği ile karesi ile orantılı idi. Bu sual yapı malzemesi için bilimsel yapıda deneyi açtı. Hook çok esaslı simetriyi kullanarak yapı statığının temellerini attı ve inşaat mühendisliği mimarlıktan ayrıldı. Kostatik – hiperstatik denge denklemleri- uygunluk denklemleri – problemin lineer denklem takımının çözümüne indirilmesi Cros Hardi – Computer.

3 kriter

- * Dayanıklılık – tüm yükleri tasımalı – diğer kelimelerle her kesitte doğan iç kuvvetler tasıma kapasitesini altında olmalı.
- * Gereğinden fazla şekil değiştirme olmamalı, her şekil değiştirme sınır ve bağlantı şartları ile uyumlu olmalı.
- * Stabilitayı bozacak büyük deplasmanlar olmamalı.

Özel limit durumlar servis şartları ile yerine gelmeli.

Bu şartların tarihi yapılarda hemen yerine geldiğini görüyoruz.

- * Yorulmadan geçmüyor. Bugüne asırlara dayanarak geliyor.
- * Ufak tefek lokalize çatlaklar, bozulmalar, dökülmeler oluyor.

Peki bu yapılar bugüne ulastıran over-design edilmeleri mi? Öyle ise niçin? Öyle değilse niçin?

Ben bu suale cevap aranırsa cevabın geometride yatığını, geometri ile yapının çözümlendiği ve o çağın bilgilerinin

- * Model yapmak
- * Eski yaptıklarından ders çıkarmak
- * Duvarcılıkta gizli oranlarla boyutladıklarını bu oranların Orta Çağ'dan doğduğunu düşünüyorum.
- * Yürüttüğüm çalışmaların ilk sonuçları
 - Geçmişteki büyük ustaların bizlerden çok daha fazla
 - Geometri bildiklerini
 - Malzemeleri hakkında derin vukufu bir görüş oluşturdıklarını
 - Yükler alan doğan şekil değiştirmeleri ve birliği geometri bilgisi ile bir arada tuttıklarını düşünüyorum.

Degerli Davetliler,

Bugün aramızda iki özel davetlimiz var. Birisi Monsieur Pequeux – Fransa'dan meslektasimiz, yani infaat mühendisi – köprücü. Unesco adına çalışıyor. Bugün siyasal nitelikli – dünya barisini ilgilendiren simge bir projenin yürütücüsü. Mostar Köprüsünün tekrar infaasini yürütecek.

Mostar Köprüsü Hayrettin'in eseri. Bir Sinan dönemi saheseri. Bu yapı insanlignin baris özlemi simgesi olarak uluslararası bir operasyonla tekrar infaa edilecek. İkinci özel misafirimiz, Murat Adalı. Mostar Bas Konsolosumuz, Monsieur Pequeux'e mihmandarlık ediyor. Kendisi Türkiye adına Mostar operasyonunun gözlemcisi. Hosgeldiniz diyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle sizlere kalbi tesekkürler sunuyorum.

Ayrıca Köksal, güzel bir organizasyon oldu, Bu toplantinin olusmasi için sarfettigin emeklere bütün dinleyiciler adına tesekkür ediyorum.